

NORGES HØYESTERETT

Den 27. september 2023 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Bull, Arntzen og Høgetveit Berg i

HR-2023-1785-U, (sak nr. 23-107946STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Darija Jamina)

mot

Påtalemyndigheten

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke over saksbehandlingen ved lagmannsrettens fellende dom i sak om bruk av falsk førerkort (dokumentfalsk) og kjøring uten gyldig førerkort.
- (2) A, født 00.00.1987, ble 3. november 2022 tiltalt for to tilfeller av dokumentfalsk, jf. straffeloven § 361 første ledd bokstav b (tiltalens post I), tre tilfeller av kjøring uten gyldig førerkort, jf. vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 24 første ledd første punktum (tiltalens post II), og ett tilfelle av kjøring i høyere hastighet enn tillatt, jf. vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 5 jf. skiltforskriften § 8 skiltnummer 362 (tiltalens post III). Grunnlagene for forholdene var angitt slik:

«[post I]

a)

Tirsdag 31. mars 2022 ca. kl. 14.00 i Trondheimsveien i Oslo, i forbindelse med en trafikkkontroll, fremviste han et forfalsket ukrainsk førerkort til politibetjent Kyrre Nordrum Solvang.

b)

I løpet av onsdag 16. februar 2022 i Grønlandsleiret 44 i Oslo fremla han et forfalsket ukrainsk førerkort som ekte til politibetjent Jon Anders Bangsund.

[post II]

a)

Onsdag 9. februar 2022 ca. kl. 15.55 ved Sponvikveien 17 i Halden førte han en personbil med polske kjennemerker tross for at han ikke hadde gyldig førerkort for vedkommende gruppe av motorvognere.

b)

Lørdag 19. februar 2022 ca. kl. 17.10 i Vålerengatunnelen i Oslo førte han en personbil med polsk kjennemerke -----00 til tross for at han ikke hadde gyldig førerkort.

c)

Den 31. mars 2022 ca. kl. 14.05 ved Gjelleråsveien 2 førte han en personbil med polsk kjennemerke ----00 til tross for at han ikke hadde gyldig førerkort.

[post III]

Lørdag 19. februar 2022 ca. kl. 17.10 i Vålerengtunnelen i Oslo kjørte han en personbil med kjennemerke ----00 med en hastighet på 73 km/t, til tross for at høyeste tillatte hastighet på stedet ved skilt var 60 km/t.»

(3) Oslo tingrett avsa 25. januar 2023 enstemmig dom med slik slutning:

«A, født 00.00.1987, frifinnes.»

(4) Tingretten fant det ikke bevist at det var tiltalte som kjørte bilen 19. februar 2022 slik at han ikke kunne dømmes for postene II b) og III. Videre fant tingretten at det ikke kunne utelukkes at tiltalte manglet subjektiv skyld ved de øvrige overtredelsene fordi han ikke var klar over at førerkortet var falskt.

(5) Påtalemyndigheten anket tingrettens dom hva gjaldt frifinnelsen for post I a) og b) og II a) og c). Anken gjaldt tingrettens bevisbedømmelse under skyldspørsmålet.

(6) Borgarting lagmannsrett henviste anken til behandling i beslutning 23. mars 2023.

(7) Borgarting lagmannsrett avsa 26. juni 2023 dom med slik slutning:

«1. A, født 00.00.1987, dømmes for to tilfeller av overtredelse av straffeloven § 361 første ledd bokstav b og to tilfeller av overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 24 første ledd første punktum, til fengsel i 24 – tjuefire – dager, jf. straffeloven § 79 bokstav a og b. Til fradrag i straffen kommer 6 – seks – dager for utholdt varetekt.

2. A dømmes til å tåle inndragning til det offentlige av falskt ukrainsk førerkort med IDnummer --- 000000, jf. straffeloven § 69.

3. A dømmes til å betale det offentlige 3 000 – tre tusen – kroner i saksomkostninger for tingretten.»

(8) A har anket lagmannsrettens dom. Det er gjort gjeldende at lagmannsretten har begått en saksbehandlingsfeil ved å legge til grunn at tiltalte først under ankeforhandlingen hadde gitt opplysninger om hvor i Ukraina han gjennomførte kjøreopplæringen. Feilen er ikke uten betydning når domfellelsen bygger på en troverdighetsvurdering. Misforståelsen gjelder heller ikke en ubetydelig detalj. Det er lagt ned påstand om at lagmannsrettens dom oppheves.

(9) Påtalemyndigheten har påstått at anken nektes fremmet. Påtalemyndigheten bestrider ikke at tiltalte allerede i avhør oppga det polske navnet på den ukrainske byen, og at forsvarer omtalte dette under ankeforhandlingen. Det anføres at feilen ikke er av en slik karakter at den kan ha innvirket på dommens innhold. Det avgjørende for lagmannsrettens vurdering var at tiltalte ikke kunne oppgi navnet på kjøreskolen eller annen kontaktinformasjon, selv om han skal ha hatt kontakt med skolen for å få utstedt et duplikat. Videre ble det lagt vekt på at førerkortet ikke var tema ved tidligere kontroller og bøteleggelser, og at han ikke foretok seg noe da det falske førerkortet ble avdekket. Det samlede bevisbildet er tilstrekkelig for å se bort fra tiltaltes forklaring.

- (10) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at A ble frifunnet i tingretten for de forhold han nå er dømt for i lagmannsretten. For slike tilfeller følger det av straffeprosessloven § 323 første ledd siste punktum at anken bare kan nektes fremmet dersom ankeutvalget enstemmig finner det klart at anken ikke vil føre frem. En slik beslutning skal begrunnes, jf. § 323 andre ledd andre punktum.
- (11) Det er på det rene at tiltalte, A, ved to anledninger fremviste et falskt ukrainsk førerkort til politiet. A, som er polsk, har forklart at han for flere år siden skaffet seg ukrainsk førerkort fordi kjøreopplæringen var billigere og raskere der enn i Polen. Da han senere mistet førerkortet, tok han i slutten av 2021, mens han arbeidet i Norge, kontakt med den ukrainske kjøreskolen for å få et duplikat. Duplikatet har vist seg å være falskt, men tiltalte har hevdet at han ikke har hatt noen grunn til å tvile på at det var ekte. I tingretten ble han frifunnet for dokumentfalsk fordi tingretten la til grunn at han hadde vært i god tro. Lagmannsretten festet imidlertid ikke lit til tiltaltes forklaring og var ikke i tvil om at han visste at førerkortet var falskt. Lagmannsretten innleder sin bevisvurdering slik:
- «Lagmannsretten legger i sin vurdering vekt på at tiltalte verken har kunnet oppgi navn, nettside eller annen kontaktinformasjon for kjøreskolen i Ukraina. Før ankebehandlingen har han heller ikke kunnet forklare hvor i Ukraina han gjennomførte kjøreopplæringen. Det var først for lagmannsretten at han oppga navnet på en by, Volodymyr. Det er vanskelig å forstå hvorfor han ikke har gitt denne opplysningen tidligere.»
- (12) Forsvarer og påtalemyndighet er enige om at tiltalte allerede i avhør oppga det polske navnet på den aktuelle ukrainske byen, og at dette ble nevnt av forsvareren under ankeforhandlingen. Påtalemyndigheten har anført at det ukrainske navnet, Volodymyr, for domstolene først ble brukt av tiltalte under ankeforhandlingen, og at det kan være opphav til misforståelsen.
- (13) Som det fremgår blant annet av HR-2018-1422-U avsnitt 17, kan det utgjøre en saksbehandlingsfeil dersom retten har misforstått et bevis. Når lagmannsretten her uriktig har bygget på hva tiltalte har forklart på ulike stadier av saken, må det betraktes som en misforståelse av bevis. Ankeutvalget viser her til Rt-2012-856 avsnitt 48. På grunn av det strenge beviskravet i strafferetten skal det etter ankeutvalgets syn lite til før en slik saksbehandlingsfeil kan antas å ha virket inn på dommens innhold, jf. straffeprosessloven § 343 første ledd. Det gjelder særlig når misforståelsen inngår som et moment i en troverdighetsvurdering som er den sentrale bevisvurderingen i dommen. Noen ren automatikk kan det imidlertid ikke være tale om.
- (14) I dette tilfellet har lagmannsretten først trukket frem at tiltalte ikke har kunnet oppgi navn, nettside eller annen kontaktinformasjon på kjøreskolen. Etter at lagmannsretten deretter nevner at tiltalte først under ankeforhandlingen oppga navnet på byen, fortsetter bevisvurderingen med en drøftelse av hvorfor lagmannsretten finner det svært påfallende at tiltalte hverken kunne huske navnet på kjøreskolen, eller tok kontakt med skolen da han i februar 2022, bare et par-tre måneder etter at han ifølge egen forklaring hadde bestilt duplikatet, ble klar over at det var falskt. Lagmannsretten peker videre på at tiltalte høsten 2021 godtok to forelegg som ble utstedt for kjøring uten gyldig førerkort, uten at han den gang nevnte at han hadde et ukrainsk førerkort som han hadde mistet, noe han jo i så fall hadde en sterk oppfordring til å opplyse om. Tvert om forklarte han ved en av anledningene først at førerkortet lå hjemme hos ham i en leilighet i Norge, og deretter at det befant seg i Polen. Da han så ble konfrontert med at han i et internasjonalt førerkortregister ikke var

registrert med førerett i Polen, erkjente han at dette stemte. Lagmannsretten ser bort fra at det ved disse anledningene har vært tale om språklige misforståelser.

- (15) Lagmannsretten kommer ikke tilbake til det lagmannsretten oppfattet som manglende opplysning fra tiltalte tidligere i prosessen om hvilken by kjøreopplæringen var foretatt i. I lys av lagmannsrettens øvrige bevisvurdering finner ankeutvalget det klart at lagmannsrettens misforståelse på dette punktet ikke har hatt betydning for dommens innhold.
- (16) Høyesteretts ankeutvalg finner det på denne bakgrunn enstemmig klart at anken ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Ettersom ankeutvalget enstemmig også finner at anken ikke gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, gis det ikke samtykke til ankebehandling, jf. § 323 første ledd andre punktum.

S L U T N I N G

Anken nektes fremmet.

Wenche Elizabeth Arntzen
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)

Borgar Høgetveit Berg
(sign.)